

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislaki sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää ympäristöministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislaki sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Liikenne- ja viestintäministeriö on myös osallistunut kaavojen toteuttamisen ja katujen kunnossapidon lainsäädännön uudistamista varten asetetun työryhmän työhön.

Yhdyskuntarakentamislaisissa säädettäisiin kunnan katujen ja muiden yleisten alueiden suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta. Laissa ehdotetaan säädettäväksi myös periaatteista, joilla teknisiä verkkoja voidaan sijoittaa kuntien yleisille alueille sekä kuntien mahdollisuuksista ohjata yleisillä alueilla tehtäviä töitä. Lisäksi laissa ehdotetaan säädettäväksi hulevesien hallinnasta rakennetussa ympäristössä. Nykyisin näitä koskevat säännökset sisältyvät alueidenkäyttölakiin (132/1999, ent. maankäyttö- ja rakennuslaki), lakiin kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (669/1978; kunnossapitolaki) sekä maankäyttö- ja rakennusasetukseen (895/1999). Esityksen mukaan nykyinen toimiva sääntely ehdotetaan pääosin säilytettäväksi ja sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi niiltä osin, kun toimintatapoja on tarpeen yhtenäistää.

1 luku Yleiset säännökset

Yhdyskuntarakentamislain tavoitteena olisi muun ohella kehittää ja ylläpitää liikkumis- ja kuljetustarpeiden vaatimia toimivia, turvallisia ja kestävästä kehitystä edistäviä liikenneyhteyksiä osana liikennejärjestelmää. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tavoitetta hyvänä, ja korostaa, että kadut muodostavat tärkeän osan liikennejärjestelmää. Liikennejärjestelmän kehittämisestä linjataan valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa, joka on liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) mukaisesti laadittu strategia 12 vuodeksi kerrallaan. Valtioneuvosto on joulukuussa 2025 hyväksynyt päivitetyn Liikenne 12 -suunnitelman vuosille 2026–2037 ja antanut sen selontekona eduskunnalle, joka on myös käsitellyt suunnitelman.

3 luku Suunnittelu

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää yhdyskuntarakentamislain 10 §:n kunnan yleisen alueen suunnittelun yleisiä vaatimuksia kokonaisuutena onnistuneina, perusteltuina ja eri tavoitteet tasapainoisesti huomioivina.

LVM pitää erityisen myönteisenä sitä, että esteettömyys ja käytettävyys on 10 §:n 2 momentissa nostettu omaksi selkeästi edistettäväksi kokonaisuudekseen. Ratkaisu vahvistaa esteettömyyden asemaa suunnittelun lähtökohtana ja tukee eri väestöryhmien yhdenvertaisuutta käytännön tasolla. Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että velvoite edistää esteettömyyttä ja käytettävyyttä

koskisi myös jo rakennetun alueen peruskorjauksen suunnittelua, mutta rajautuisi kuitenkin vain muutosalueeseen ja tilanteisiin, joissa esteettömyyden ja käytettävyyden edistäminen on alueen käyttötarkoitus ja ominaisuudet huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että ratkaisua, joissa esteettömyyttä ei uusien alueiden suunnittelussa tai olemassa olevia alueita parannettaessa edistetä tulisi perustella riittävästi. Perusteluvollisuuden voisi lisätä esimerkiksi 13 §:n yhteyteen. Uusien alueiden osalta lähtökohtana tulisi olla Design for All -periaate.

LVM pitää myönteisenä, että 10 §:n 1 momentissa asetetut tavoitteet pitävät sisällään ja siis edellyttävät muun muassa tulevaisuuden liikkumistarpeiden huomioon ottamisen, liikkumisen uusien muotojen ja alueiden monikäyttöisyyden edistämisen sekä liikenneturvallisuuden tarkastelun laaja-alaisesti. Terveellisyyden ja viihtyisyyden korostaminen tukee kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käyttöä, millä on myönteisiä vaikutuksia sekä väestön hyvinvointiin että ympäristötavoitteisiin. Myös pykälän 3 momenttiin sisältyvät suunnittelussa huomioitavat näkökohdat ovat tärkeitä ja kattavat esimerkiksi kestävyteen liittyen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelun sekä liikenteen palvelu- ja teknologiakehityksen mahdollisuuksien ja tarpeiden huomioimisen yleisten alueiden suunnittelussa.

Yleisen alueen suunnitelman esitystapaa koskeva 14 § on LVM:n näkemyksen mukaan kannatettava ja ajankohtainen. Velvoite laatia suunnitelmat yhteentoimivassa ja koneluettavassa muodossa edistää rakennetun ympäristön ja liikennejärjestelmän digitalisaatiota sekä parantaa suunnitelmätiedon hyödynnettävyyttä suunnittelussa, rakentamisessa, kunnossapidossa ja omaisuudenhallinnassa. Koneluettavan tiedon merkitys on keskeinen digitaalisessa murroksessa. Se mahdollistaa mm. tekoälyn ja automaation hyödyntämisen sekä uusien digitaalisten palvelujen kehittämisen.

LVM tuo esiin, että kuntien katuverkkoa koskevat tiedonhallintavelvoitteita sisältyy myös uudistetun ITS-direktiiviin (2010/40/EU, muutettu direktiivillä (EU) 2023/2661) ja sen nojalla annettuun sääntelyyn sekä näiden kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvään liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista annettuun lakiin (992/2025). Ympäristöministeriön asetuksella annettavassa tarkemmassa sääntelyssä tulisi huomioida, että määrittelyt tukevat tiedon laajaa hyödynnettävyyttä ja myös liikennejärjestelmän digitaalisia tietopalveluja koskevien velvoitteiden toteuttamista sekä huomioivat ITS-sääntelyssä edellytetyt yhteensopivat standardit. Eri säädöksistä tulevien velvoitteiden ei tulisi aiheuttaa päällekkäistä työtä vaan tukea toisiaan.

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Maantien ja yksityistien muuttamista kaduksi koskeva sääntely säilyisi esityksessä pääosin nykytilaa vastaavana, mitä liikenne- ja viestintäministeriö pitää perusteltuna. Sääntelyn rakenteeseen esitetään kuitenkin muutosta siten, että nykyisin kadunpitovelvollisuuden alkamiseen liittyvät edellytykset laukaisevat jatkossa pääsääntöisesti velvollisuuden ryhtyä kadun rakentamiseen (19 §). Ministeriö pitää myönteisenä, että esityksen 25 §:n 3 momentissa on kuitenkin huomioitu tilanteet, joissa kaduksi muuttuvalla alueella on jo käytännössä kaduksi soveltuva kulkuväylä eikä rakentaminen ole tarpeen. Tällaisissa tapauksissa kadunpitopäätös tehtäisiin vastaavien edellytysten täytyessä silloin, kun asemakaavan mukaisen toteutuvan tai toteutuneen alueidenkäytön liikennetarve sitä edellyttää, mikä vastaa nykytilaa ja on muutoinkin perusteltua.

Lisäksi 25 §:n 3 momentissa ehdotetaan, että kunnan olisi kaduksi muuttuvan muun kulkuväylän (maantien tai yksityistien) pitäjän vaatimuksesta päätettävä katualueen yleiseen käyttöön luovuttamisesta, eli tehtävä kadunpitopäätös, tai hylättävä vaatimus. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tätä uutta menettelyä tärkeänä ja teiden hallinnollista luokitusta koskevia muutostilanteita selkeyttävänä.

Käytännössä esiintyy runsaasti tilanteita, joissa asemakaavat ovat muun maankäytön osalta jo pitkälti toteutuneet, mutta kunta ei ole tehnyt kadunpitopäätöstä asemakaavassa kaduksi osoitetun, mutta hallinnollisesti edelleen maantienä olevan yhteyden osalta. Tällaisissa tapauksissa kyseinen maantie on usein menettänyt merkityksensä pitkämatkaisen liikenteen yhteytenä alueen liikennejärjestelyjen kehittyessä, eikä sillä ole enää liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaista yleisen pitkämatkaisen liikenteen palvelutehtävää. Ongelmallisia ovat myös tilanteet, joissa kadunpitopäätös toteutuneesta maankäytöstä huolimatta viivästyy kaduksi muuttuvan yksityistien osalta. Yksityisille tieosakkaille on kohtuutonta joutua vastaamaan sellaisen kulkuväylän pidosta, jonka luonne on muuttunut asemakaavan mukaisen maankäytön myötä ja jonka tulisi olla katu. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että sääntely mahdollistaa näiden tilanteiden selkeyttämisen kuntien valituskelpoisin päätöksin.

6 luku Kunnossapito

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että yhdyskuntarakentamislain kunnossapitoa koskevassa 6 luvussa huomioitaisiin liikenneturvallisuus nimenomaisesti osana yleisen alueen kunnossapidon tavoitteita. Tämä voitaisiin toteuttaa lisäämällä esimerkiksi 30 §:n 1 momenttiin maininta siitä, että kunnossapitotoimin on edistettävä yleisen alueen (liikenne)turvallisuutta.

Turvallisuus on keskeinen taustatekijä kaikissa kunnossapidon toimenpiteissä, ja sen nimenomainen esiin nostaminen kunnossapitoa koskevassa sääntelyssä tukisi yhdyskuntarakentamislain sekä liikennejärjestelmän turvallisuustavoitteiden systemaattista toteutumista. Turvallisuus on perusedellytys sille, että muut liikkumiseen ja yleisten alueiden käyttöön liittyvät oikeudet voivat käytännössä toteutua. Ilman riittävää turvallisuutta esimerkiksi alueen käytettävyyttä, eri liikkumismuotojen toimintaedellytykset tai esteettömyys eivät voi toteutua tarkoitetulla tavalla. Liikenneturvallisuuden nimenomainen huomioiminen kunnossapitoa koskevassa sääntelyssä myös tukisi kuntia tunnistamaan ja priorisoimaan kunnossapidon toimenpiteitä turvallisuusvaikutusten näkökulmasta.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää kannatettavana, että 30 §:ään sisältyy selvitys- ja toimenpidevelvollisuus tilanteissa, joissa yleisellä alueella havaitaan puutteita esteettömyydessä tai käytettävyydessä. Esteettömyyden edistäminen kunnossapidon yhteydessä on tärkeä tavoite, vaikka kuntien käytännön mahdollisuudet toteuttaa laajoja toimenpiteitä voivat olla rajalliset.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että talvikunnossapitoa koskevat 30 §:n kirjaukset, joiden mukaan toimenpiteiden on edistettävä joukkoliikenteen, jalankulun ja pyöräilyn toimintaedellytyksiä sekä sujuvia matkaketjuja, ovat tarpeellisia. Matkaketjujen näkökulmasta on tärkeää kiinnittää huomiota talvihoidon ja muun kunnossapidon yhtenäiseen laatuun myös hallinnollisten rajojen yli, siirryttäessä kadulta maantieverkolle tai naapurikunnan alueelle, mikä tulisi huomioida myös kunnossapitosuunnitelmissa ja -luokissa (36 ja 37 §). Joukkoliikenteen käytettävyyteen vaikuttaa olennaisesti myös pysäkeille ja asemille johtavien jalankulkureittien kunnossapito sekä niiden turvallisuus ja viihtyisyys.

7 luku Tekniset verkot

Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa siirtymistä sijoittamislupa- tekni- nen verkkojen, mm. telekaapelien, sijoittamisessa (43 §). Tämä tukee menettelyiden yhdenmukaistamista valtakunnallisesti ja sitä kautta EU:n ns. gigabittiasetuksen ((EU) 2024/1309) tavoitetta. Lupamenettelyllä olisi myönteisiä vaikutuksia viestintäverkkojen rakentajille, sillä sääntelyratkaisu mahdollistaisi sijoittamislupien hakemisen Liikenne- ja viestintäviraston valmisteleman keskitetyn viestintäverkkojen rakentamislupahakupalvelun kautta. Sopimus pohjainen ratkaisu voisi hidastaa hankkeita ja olla ristiriidassa EU-sääntelyn tavoitteiden kanssa.

Yhdyskuntarakentamislain 43 §:n 6 momenttiin liittyen Liikenne- ja viestintäministeriö huomauttaa, että gigabittiasetuksen 9 artikla sisältää viestintäverkkojen lupamenettelyiden osalta sääntelyä muun muassa lupatyypeistä, jotka jäävät lupamenettelyn ulkopuolelle. Yhdyskuntarakentamislain sääntelyn tulisi tältä osin huomioida valmisteilla oleva gigabittiasetuksen nojalla annettava kansallinen sääntely.

Ehdotetun 45 §:n osalta on puolestaan tarpeen huomioida liikenne- ja viestintäministeriössä parhaillaan valmisteilla olevan maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitietoja koskevan laki sekä nykyisinkin voimassa oleva Liikenne- ja viestintäviraston määräys verkkotietojen toimittamisesta sijaintitietopalveluun (M71), jotta varmistetaan sääntelyn yhteensovittaminen päällekkäisen raportoinnin ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi.

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että kunnan oikeus siirtää hankkeen toteuttamista jopa kahdella vuodella (51 §) voi muodostua ongelmalliseksi suhteessa gigabittiasetukseen, joka edellyttää, että viestintäverkkojen rakentamiseen liittyvät luvat tulisi ratkaista määräajassa ja ilman perusteettomia viivästyksiä.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa lisäksi, että ilmoitus- ja lupamenettelyä koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa (49–50 §) olisi hyvä pyrkiä vielä avaamaan sääntelyn suhdetta EU:n gigabittiasetukseen ja sitä täydentävään kansalliseen sääntelyyn, jotta käytännön soveltaminen olisi johdonmukaista.

Rikkoontuneen verkon korjaamisen (52 §) osalta on huomioitava gigabittiasetukseen liittyen valmisteltava kansallinen sääntely. Viestintäverkkojen osalta ilmoitusten tulisi kulkea Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämän keskitetyn lupapalvelun kautta, josta tiedot välitetään kunnille, jotta menettely olisi yhtenäinen.

Vaikutusten arviointi

Vaikutusarviointi on pääosin laadullista ja vaikutusketjuja kuvailevaa. Vaikutuslajikohtaisista arvioista ei kaikilta osin saa käsitystä, minkä mittaluokan ja merkittävyyden vaikutuksista on kyse, vaikka vaikutusarvioinnin alussa todetaankin, että vaikutusten arvioidaan jäävän maltillisiksi. Jatkovalmistelussa voisi mahdollisuuksien mukaan harkita vaikutusarvioinnin rikastamista suhteuttamalla vaikutuksia relevanttiin määrälliseen tietoon yleisistä alueista sekä katujen ja yleisten alueiden suunnittelusta.

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää luonnosta yhdyskuntarakentamislainsäädännön edellä todetut kehittämisehdotukset huomioon ottaen yleisesti ottaen onnistuneen ja nykytilaa monelta osin selkeyttävänä. Liikenne- ja viestintäministeriö tekee mielellään yhteistyötä ympäristöministeriön kanssa lausunnossa esiin tuotujen tarpeiden huomioimiseksi esityksen jatkovalmistelussa.

Anna-Mari Ahonen
Kansliapäällikkö

Eeva Ovaska
Hallitusneuvos

VN/36213/2025-LVM-151

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: